

OBSERVACIÓNS E SUXESTIÓNS DA DIRECCIÓN XERAL DO PATRIMONIO CULTURAL EN RELACIÓN CO TRÁMITE DE CONSULTAS NO PROCEDIMENTO DE AVALIACIÓN AMBIENTAL ESTRATÉXICA SIMPLIFICADA DO EXPEDIENTE DA MODIFICACIÓN PUNTUAL Nº 4 DO PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DE COIRÓS

<u>Trámite:</u>	Consulta no procedemento de avaliación ambiental estratéxica simplificada
<u>Documento:</u>	Borrador e documento ambiental estratéxico (DAE) da <i>Modificación puntual nº 4 do Plan xeral de ordenación municipal de Coirós</i>
<u>Ámbito:</u>	Tramos das estradas de titularidade provincial que discorren polos núcleos rurais
<u>Autor:</u>	Alfredo Garrote Pazos e Mónica Mesejo Conde (arquitectos)
<u>Promotor:</u>	Concello de Coirós
<u>Data da solicitude:</u>	16.07.2018
<u>Código web:</u>	2119/2018
<u>Expediente:</u>	2018/1247

MARCO LEGAL

O instrumento de planeamento xeral vixente no concello de Coirós é o Plan Xeral de Ordenación Municipal (en diante PXOM) do 19.09.2002.

É de aplicación o disposto nas seguintes disposicións normativas:

- Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español
- Decreto 199/1997, do 10 de xullo, polo que se regula a actividade arqueolóxica na CCAA de Galicia
- Decreto 19/2011, do 10 de febreiro, polo que se aproban definitivamente as Directrices de ordenación do territorio
- Lei 21/2013, do 9 de decembro, de avaliación ambiental
- Lei 2/2016, do 10 de febreiro, do solo de Galicia
- Lei 5/2016, do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia
- Decreto 143/2016, do 22 de setembro, polo que se aproba o Regulamento da Lei 2/2016, do 10 de febreiro, do solo de Galicia

INTRODUCIÓN

En virtude do previsto no artigo 46 da Lei 2/2016, do 10 de febreiro, do solo de Galicia (en diante LSG), o 16.07.2018 acórdase pola Dirección Xeral de Calidade Ambiental e Cambio Climático “*Someter a consulta pública na sede electrónica deste órgano ambiental por un prazo de 2 meses o documento ambiental estratéxico e o borrador da Modificación puntual núm. 4 do Plan xeral de ordenación municipal de Coirós*”. De acordo co artigo 5 da Lei 21/2013 de avaliación ambiental, enténdese por “administracións públicas afectadas” as que teñen competencias nunha serie de materias entre as que se inclúen os bens materiais e o patrimonio cultural.

No marco do Estatuto de Autonomía de Galicia (artigo 27), correspóndelle á Comunidade Autónoma galega a competencia exclusiva en materia do patrimonio histórico, artístico, arquitectónico, arqueolóxico, de interese de Galicia. O artigo 34.1 da Lei 5/2016, do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia (en diante LPCG) establece que todos os plans, programas e proxectos relativos a ámbitos como a paisaxe, o desenvolvemento rural ou as infraestruturas ou calquera outro que poida supoñer unha afección ao patrimonio cultural de Galicia pola súa incidencia sobre o territorio, deberán ser sometidos ao informe da consellería competente en materia de patrimonio cultural. En base á dita competencia fórmulanse as seguintes observacións e suxestións á *Modificación puntual nº 4 do Plan xeral de ordenación municipal de Coirós*:

1. Obxecto do expediente

O OBXECTO da modificación puntual (en diante MP) é alterar as aliñacións dispostas actualmente para os treitos das estradas provinciais que discorren por solo de núcleo rural, establecendo unhas distancias maiores entre aliñacións coa finalidade de que a administración provincial as recoñeza como treitos urbanos.

Ademais deste obxectivo principal, nesta MP fórmulanse as seguintes modificacións respecto da rede viaria establecida no PXOM:

- Adaptar á realidade o trazado da estrada DP-0302 disposto na cartografía do PXOM (na realidade a DP-0302 non atravesa o núcleo de Boqueixón, senón que discorre máis cara o leste).
- Eliminación dun vial previsto polo PXOM no núcleo rural de Castrillón (NR-12) que non se apoia en ningún camiño preexistente.

- Recoñecemento polo PXOM dun camiño existente no núcleo rural de Parada (NR-12) e a súa cualificación como vial.
- Axuste do trazado dun vial existente no núcleo rural de Coirós de Arriba (NR-00) á realidade.

Na actualidade a distancia entre aliñacións que establece o PXOM nos tramos das estradas de titularidade provincial que discorren polos núcleos rurais é de 10 metros. A MP propón con carácter xeral, unha distancia entre aliñacións de 16 metros, do seguinte xeito:

- *“Con esta previsión a sección transversal quedaría con 7,00 metros de calzada, dobre banda de aparcadoiro en liña ou aparcadoiro a unha banda e carril bici na outra, de 2,20 metros de anchura e zonas para tránsito de peóns de 2,30 metros a cada lado. Con esta solución mesmo se poden formular outras combinacións para dispor bandas de vexetación ou arboredo se se considera oportuno”.*
- Tamén se indica no borrador que *“Esta sección transversal que se proxecta con carácter xeral se vería alterada en zonas puntuais pola existencia de edificacións consolidadas nas marxes da estrada, que se corresponden en moitos casos coas zonas tradicionais dos núcleos rurais que no PXOM de Coirós cualifícanse como “solo de núcleo rural denso” (D)”, se ben nalgúns casos a MP non mantén a aliñación consolidada pola edificación, senón a marcada polo PXOM en vigor, a cal non respecta algunhas das aliñacións tradicionais existentes (achégase exemplo no Anexo 1 deste informe).*

2. Incidencia da actuación sobre o patrimonio cultural de Galicia

2.1. Bens do patrimonio cultural

Segundo se indica no punto *“7.2. Afeccións producidas pola lexislación en materia de patrimonio cultural”* do borrador, prodúcense as seguintes afeccións sobre bens incluídos no Catálogo do PXOM:

- No caso de Coirós de Abaixo trátase da inclusión dun tramo da DP-2701 no contorno de protección do ben catalogado “Casa reitoral de San Xian” (C-05).
- En Espenuca prodúcese unha afección mínima sobre a DP-2702, no contorno de protección dos bens “Capela de Espenuca Aldea” (C-16) e “Conxunto da Casa Grande dos Corral” (C-17).
- Segundo se indica no punto *“7.2. Afeccións producidas pola lexislación en materia de patrimonio cultural”* do borrador, prodúcense as seguintes afeccións sobre bens incluídos no Catálogo do PXOM

Ademais detéctase que no núcleo rural 12-Castrillón-Parada, a actuación ao sur do ámbito afecta ao contorno de protección das *“Mámoas da Parada”*, recollidas no Catálogo do PXOM cos códigos GA15027003 e GA15027004.

2.2. Elementos que poderían ser posuidores de valores culturais

Coa ferramenta *Googlemaps Streetview* pódese constatar a existencia de elementos tradicionais ao longo de moitos dos rueiros sobre os que se está a actuar, e en moitos casos configurando as súas aliñacións (vivendas, fornos apegados a elas, muros de pedra, alpendres, hórreos, lavadoiro, noiros nos camiños con arboredo autóctono, etc).

Por outra banda, detéctase nalgúns casos unha discordancia entre os planos do PXOM e a realidade existente, non quedando recollidas con exactitude a estrutura e construcións do ámbito. Achégase exemplo no Anexo 2 deste informe.

Polo tanto, e dado o valor cultural que se presume nas estruturas tradicionais dos núcleos rurais, habería que analizar en profundidade os tramos nos que se está a actuar ao obxecto de coñecer con exactitude a realidade existente e garantir a salvagarda aquilo que o define como tradicional e conforma os seus valores.

3. Medidas protectoras e correctoras

Atópanse no ámbito unha grande cantidade de elementos tradicionais que poderían ser posuidores de valores culturais, mentres a cartografía achegada non representa con exactitude a realidade existente, polo que para valorar axeitadamente o impacto que a proposta poida ter no patrimonio cultural faise necesario realizar un estudo previo do ámbito (dende o punto de vista do patrimonio cultural) e corrixir a cartografía, de xeito que permita determinar a afección sobre as estruturas existentes así como valorar a conveniencia da salvagarda dalgún elemento, tendo en conta as seguintes consideracións:

- A determinación 9.3 das DOT establece que *“calquera actuación sobre o territorio debe atender á súa compatibilidade cos bens do patrimonio cultural que se vexan afectados, o que require a súa identificación, o recoñecemento das súas características e das súas relacións co territorio e a análise das posibilidades de integralos como un elemento máis da actuación”*, polo que deberase realizar unha prospección do ámbito co obxecto de identificar con precisión todos os bens con valores merecedores de protección dentro do ámbito da MP.
Pola posible afectación do contorno de protección doutros bens que se cataloguen nos ámbitos adxacentes, a prospección estenderase fora do ámbito o necesario para, de ser o caso, incluír estes bens.
- Sen prexuízo dos traballos de prospección, lémbrese que teñen a consideración de bens de interese cultural (en diante BIC) polo ministerio da lei, os escudos, os hórreos, os cruceiros e os petos de ánimas anteriores a 1901 (artigos 83.3 e 92.1 da LPCG), elementos que poden atoparse de cotío nos núcleos rurais.

Respecto dos hórreos, dos cales existen bastantes exemplares nos núcleos rurais obxecto da MP, cómpre sinalar que respecto daqueles cuxa antigüidade non poida ser determinada ou que tivesen sido construídos con posterioridade, poderán ser declarados de interese cultural ou catalogados cando se lles recoñeza un especial valor cultural, principalmente etnolóxico (artigo 92 da LPCG).

- c. En calquera caso, elaborárase un Catálogo propio da MP, cumprindo coa existencia do artigo 35 da LPCG, no que se incluírán tanto os bens do patrimonio cultural recollidos no PXOM como aqueles novos que, de ser o caso, se cataloguen. O contido das fichas do Catálogo deberá axustarse ás esixencias da normativa vixente¹, tanto para os novos bens que se detecten como para os xa contidos no Catálogo do PXOM.
- d. Engadírase na Normativa un apartado específico relativo ao patrimonio cultural. Incluírase as actuacións que se poden levar a cabo, os criterios de intervención, o réxime de autorizacións, etc. Ademais sinalárase na normativa que os bens incluídos no catálogo, con independencia da ordenación que lles afecte, non quedarán en ningún caso suxeitos ao réxime de fóra de ordenación, sen prexuízo de que os engadidos que presenten e que os desvirtúen queden fora de ordenación.
- e. No caso de atopar elementos tradicionais merecentes da súa conservación, mais sen que sexa necesario a súa catalogación, redactárase unha Ordenanza que regule as condicións de urbanización de xeito que se garanta a súa salvagarda.
- f. Planos de ordenación:
 - Dado que a cartografía do PXOM non representa con exactitude a realidade existente, corríxase a dita cartografía nunha banda cun ancho que comprenda ao menos as parcelas lindantes cos viais, de xeito que poida valorarse correctamente a afección aos elementos existentes.
 - Tal e como se indicou no punto 1 e no Anexo 1 deste informe, nalgúns casos a MP non mantén a aliñación consolidada pola edificación, senón a marcada polo PXOM en vigor, a cal non respecta moitas das aliñacións tradicionais existentes nos núcleos rurais, polo que deberán revisarse as ditas aliñacións ao obxecto de manter a estrutura tradicional existente.
 - Lémbrese que tanto os bens catalogados como o seu contorno de protección deberán representarse con precisión nos planos de ordenación.

g. A proposta:

Observacións xerais:

- Se ben a MP propón manter nas aliñacións os estreitamentos puntuais consolidados polas edificacións existentes, prestarase atención a non regularizar e homoxeneizar o trazado dos rueiros dos núcleos rurais coa implantación dun modelo xenérico, xa que supón alterar unha traza tradicional, xeralmente adaptada á topografía, non reticular e orgánica que xunto coas construcións tradicionais e forma de ocupación do espazo definen o carácter rural destes núcleos.

Polo tanto, recoméndase revisar a conveniencia ou necesidade do modelo proposto, buscando alternativas que resolvan dun xeito puntual os problemas que poidan existir, evitando a imposición xenérica dun modelo que homoxeneíza a estrutura rural:

- No caso dos núcleos rurais tradicionais (*núcleo rural denso* no PXOM) manteranse as aliñacións existentes, así como os elementos de interese que configuran as ditas aliñacións (edificacións tradicionais, muros e valos tradicionais ou outros elementos de interese etnolóxico como hórreos, muíños, canles, fontes, cómaros, noiros, arboredo autóctono, especialmente ás ringleiras de árbores que dean a camiños ou que separen fincas, etc...). No caso de discordancia entre os planos e a realidade, prevalecerá en todo caso a realidade existente.
De ser necesaria a ampliación puntual do viario, a cal deberá ser xustificada, de producirse afectación a muros tradicionais estes desprazaranse á nova posición.
- Fora dos rueiros tradicionais, nos casos nos que se considere axeitado a implantación do modelo xenérico, procurarase materializar a proposta concreta baixo criterios de harmonización e integración paisaxística, sendo recomendable a alternativa proposta na propia MP respecto ao emprego de "bandas de vexetación e arboredo".
- Lémbrese que no caso de afeccións aos bens do patrimonio cultural ou os seus contornos de protección, as propostas concretas de urbanización estarán suxeitas ao réxime de autorizacións da LPCG

¹ Artigo 81.3 da LSG, artigo 197.1.c do regulamento da LSG e DA 3ª da LPCG

Consideracións particulares sobre as propostas en cada un dos núcleos:

- Núcleo rural 00-Coirós de Arriba. Plano O-02: No vial da parte leste do núcleo, agora mesmo unha pista asfaltada entre parcelas baleiras, procurárase a máxima integración na contorna, xa que se atopa en continuidade co entramado rural da parte tradicional do núcleo, e ao carón do contorno de protección dun elemento catalogado (Igrexa de san Xulián de Coirós, C-04).
 - Núcleo rural 04-Coirós de Abaixo. Plano O-03: Respecto da afección á casa reitoral, indícase no borrador que “a aliñación fórmulase en coincidencia co valado existente, a fin de que non se altere o muro de peche cuberto na actualidade de maleza nin se afecte á escaleira de acceso á cota da finca en contacto coa fachada principal”, o que semella axeitado para a salvagarda do ben protexido.
 - Núcleo rural 05-Espenuca. Plano O-04: Respecto da afección aos elementos catalogados, non semella que a intervención teña impacto sobre os mesmos xa que na actualidade a estrutura cara o vial atópase modificada respecto da traza tradicional.
 - Núcleo rural 12-Castrillón-Parada. Plano O-09: Pola afección ao contorno de protección dos bens arqueolóxicos GA15027003 e GA15027004 (Mámoas da Parada) na parte sur do núcleo, estableceranse as medidas cautelares que sexan necesarias.
 - Núcleo rural 14-Xora. Plano O-10: Ademais da consideración xenérica sobre a necesidade do estudo e recoñecemento dos elementos tradicionais do núcleo, destácase a existencia dun lavadoiro (Anexo 3), que, se ben non configura a aliñación da estrada provincial, se atopa moi preto dela polo que podería quedar afectado.
 - Núcleo rural 15-Boqueixón. Plano O-11: Neste caso non se manteñen as aliñacións consolidadas polas edificacións tradicionais existentes, senón as determinadas polo PXOM en vigor, tal e como se expón no Anexo 1 deste informe. Estudárase a conveniencia do mantemento da edificación tradicional que queda fora de ordenación e, de ser o caso, modificárase a aliñación de xeito que se garanta a súa salvagarda.
- h. Cómpre recomendar dun xeito xeral para todo o ámbito dos núcleos rurais, especialmente na parte clasificada como tradicional (*núcleo rural denso* no PXOM) o mantemento das aliñacións tradicionais existentes, así como dos elementos que configuran as ditas aliñacións (edificacións tradicionais, muros e valos tradicionais ou outros elementos de interese etnolóxico como hórreos, muíños, canles, fontes, cómaros, noiros, arboredo autóctono, especialmente ás ringleiras de árbores que dean a camiños ou que separen fincas, etc...), prevalecendo no caso de discordancia entre os planos e a realidade, a realidade existente. E de seren necesario a ampliación puntual do viario, de producirse afectación a muros tradicionais, procurárase o seu desprazamento á nova posición.

CONCLUSIÓNS

O promotor deberá ter en consideración as anteriores observacións e suxestións á *Modificación puntual nº 4 do Plan xeral de ordenación municipal de Coirós*.

Unha vez aprobado inicialmente a modificación puntual, deberase solicitar o informe vinculante desta Consellería previsto no artigo 34 da LPCCG, para o que se deberá achegar o documento debidamente dilixenciado.

Santiago de Compostela, 4 de setembro de 2018

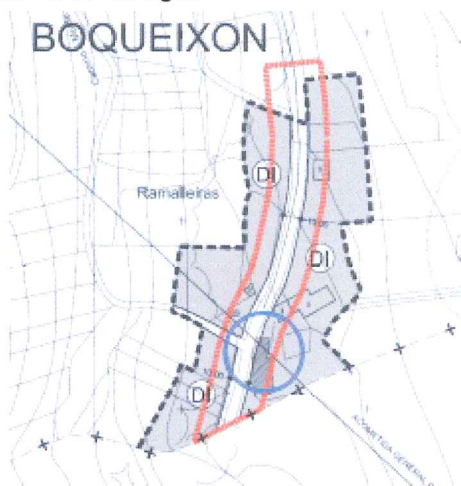
A directora xeral do Patrimonio Cultural

Mª Carmen Martínez Ínsua

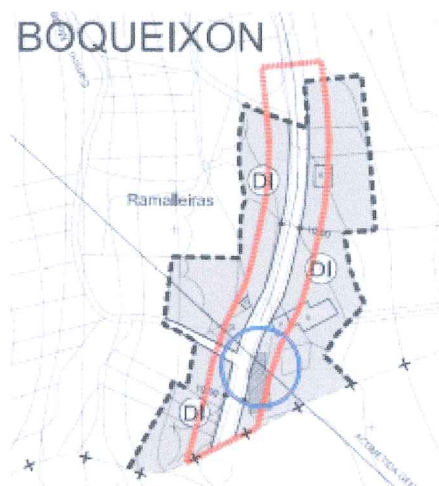

ANEXO 1. Non se manteñen as aliñacións consolidadas polas edificacións tradicionais existentes, senón as determinadas polo PXOM en vigor.

Plano do PXOM

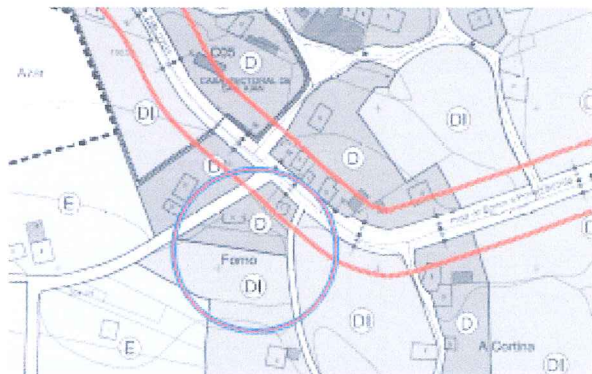
Proposta da MP

Edificación tradicional afectada

ANEXO 2. Discordancia entre os planos do PXOM e a realidade existente. Exemplos no núcleo NR-04 Coirós de Abaixo

a)

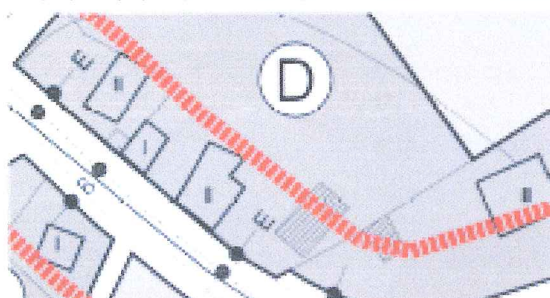
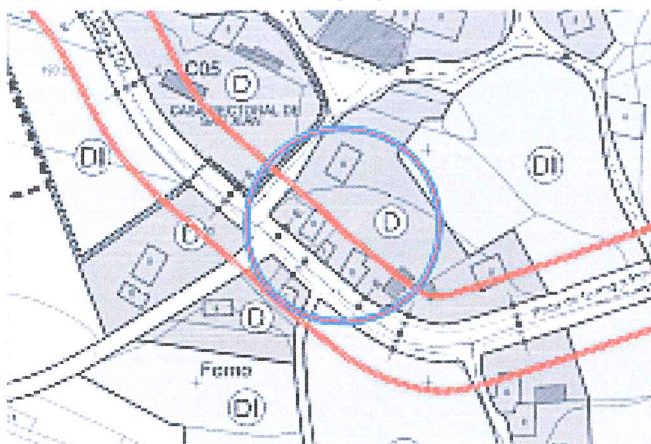
Nin a estrutura viaria nin as edificacións se corresponden coa realidade existente, exemplo na caracterización da estrutura tradicional.

b)

Construción localizada no bordo do rueiro non cartografado

- c) Na seguinte agrupación de construcións, pódese comprobar que a cartografía non se corresponde cos volumes existentes, nin recolle a existencia do que podería ser un forno tradicional e un hórreo localizado na mesma finca:

Forno

Hórreo

ANEXO 3. lavadoiro ao carón da nova aliñación.

